

NADER ONDERZOEK ECOLOGIE

RIJNSTRAAT 1-3

TE BARENDRECHT

Ecologie

Rapportage nader onderzoek ecologie

Rijnstraat 1-3 te Barendrecht

Opdrachtgever	Buro ROS Willibrordlaan 43a 5096 BE Hulsel
Rapportnummer	5495.004
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	31 oktober 2018
Vestiging	Zuid-Holland Max Euwelaan 21-29 3062 MA Rotterdam 010 - 7640828 rotterdam@econsultancy.nl
Opsteller	A.M. Vergeer, MSc
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	drs. A.N. de Keijzer
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde protocollen en richtlijnen voor onderzoek. Het onderzoek betreft echter een momentopname en geeft een inschatting van de aanwezigheid van beschermde soorten op de onderzoekslocatie. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is nooit met zekerheid uit te sluiten. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	1
	2.1 Planlocatie	1
	2.2 Huidig en toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie	2
	2.3 Omgeving	2
3	RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK.....	3
4	ONDERZOEKSMETHODIEK	4
	4.1 Huismus.....	4
	4.2 Gierzwaluw	4
	4.3 Vleermuizen.....	4
	4.4 Overzicht veldbezoeken	5
5	ONDERZOEKSRESULTATEN.....	7
	5.1 Broedvogels.....	7
	5.2 Vleermuizen.....	7
6	TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING	10
	6.1 Broedvogels.....	10
	6.2 Vleermuizen.....	10
7	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	12

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Buro ROS opdracht gekregen voor het uitvoeren van een aanvullend ecologisch onderzoek aan de Rijnstraat 1-3 te Barendrecht.

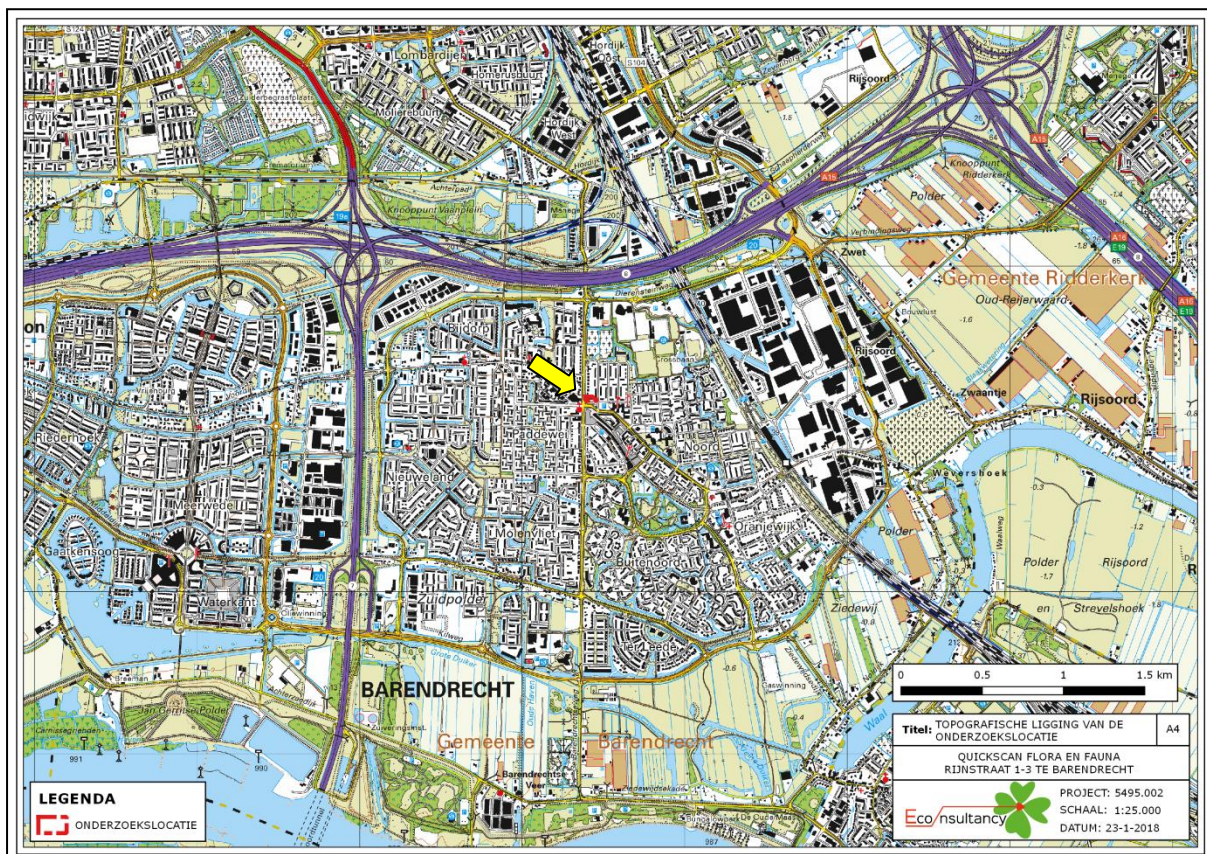
Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging en naar aanleiding van de resultaten van de quickscan flora en fauna die Econsultancy in februari 2018 op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd (rapport 5495.002).

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Planlocatie

De onderzoekslocatie ($\pm 1.500 \text{ m}^2$) ligt aan de Rijnstraat 1-3 te Barendrecht (zie figuur 1). Volgens het RD-coördinatenstelsel zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie X=96414, Y=430179.

Figuur 1. Topografische ligging van de onderzoekslocatie.

2.2 Huidig en toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie

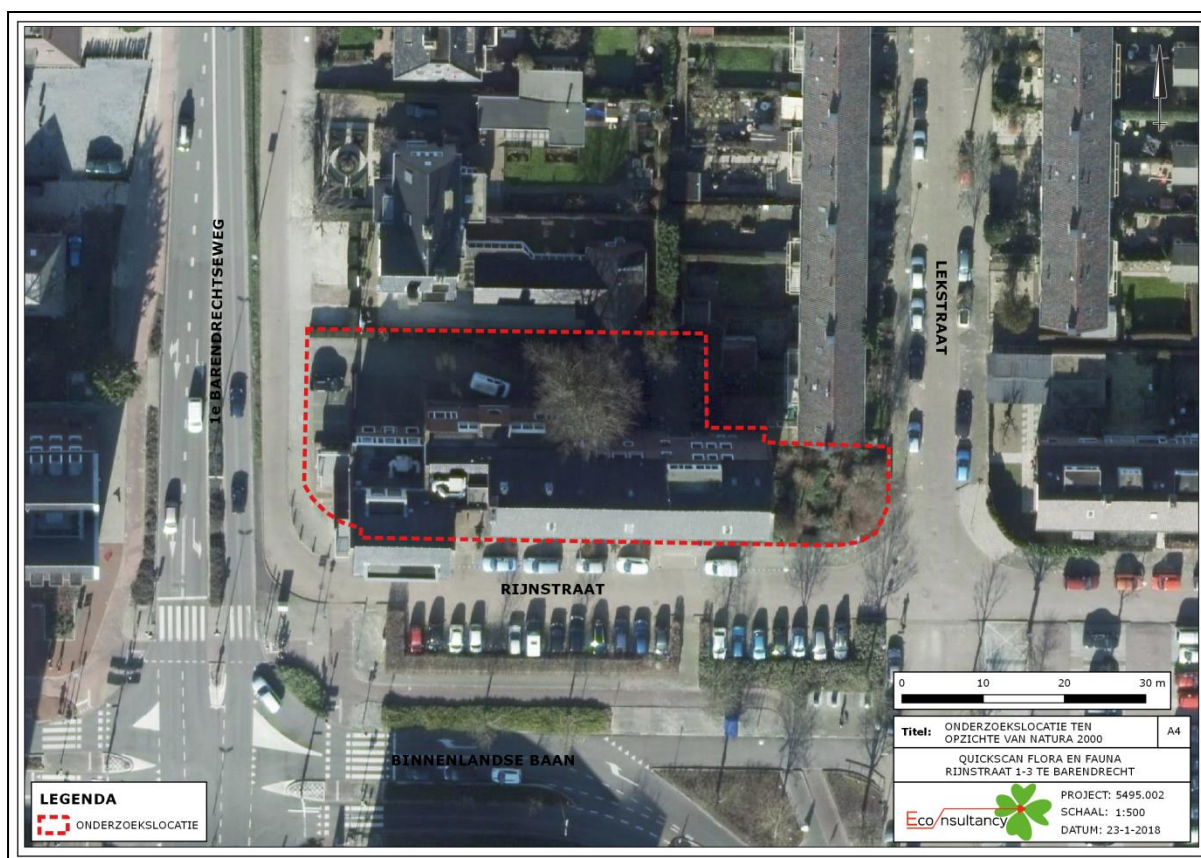
De onderzoekslocatie betreft een schoolgebouw met aangrenzend parkeerplaatsen en woningen. Bij het onderzoeksgebied hoort ook een bijgebouw voor opslag, dat aan de noordzijde op het terrein gelegen is. Aan de oostzijde van het gebouw is een kleine tuin gelegen die begroeid is met dichte doornstruiken, voornamelijk groenblijvende planten en een aantal bomen tot 10 meter hoog, waaronder meidoorn. Grenzend aan de noordzijde van het gebouw staat een beukenboom van ± 20 m hoog.

De initiatiefnemer is voornemens de huidige bebouwing en de vegetatie op de onderzoekslocatie te verwijderen en er 21 woonappartementen te realiseren.

2.3 Omgeving

De onderzoekslocatie bevindt zich nabij een aantal winkels en een theater in Barendrecht. De directe omgeving bestaat uit bebouwd gebied. De onderzoekslocatie bevindt zich direct naast de kruising van de Binnenlandse baan en de 1^e Barendrechtseweg, waar constant verkeersbewegingen plaatsvinden. Ten zuiden van het schoolgebouw bevindt zich een parkeerplaats. Veel van de woningen in de omgeving hebben aangrenzende tuinen. Op ruim tweehonderd meter ten noorden van de onderzoekslocatie bevindt zich een begraafplaats met veel vegetatie en watergangen. Op een halve kilometer in zuidelijke richting ligt het Park Buitenoord.

In figuur 2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven.

Figuur 2. Luchtfoto onderzoekslocatie en directe omgeving.

3 RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK

Aan de hand van de eerder door Econsultancy uitgevoerde quickscan (rapport 5495.002, d.d. februari 2018) is het volgende onderzocht en geconcludeerd met betrekking tot het nader onderzoek:

Tabel I. Overzicht geschiktheid onderzoekslocatie voor soortgroepen en te nemen vervolgstappen.

Soortgroep		Geschikt habitat	Ingrep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffings-aanvraag	Bijzonderheden / opmerkingen
Broedvogels	algemeen	ja	ja	nee	nee	het verwijderen van nestgelegenheden buiten het broedseizoen uitvoeren, of indien binnen broedseizoen vooraf broedvogelin-spectie
	jaarrond beschermd	ja	ja	ja	mogelijk*	aanvullend onderzoek naar huismus en gierzwaluw
Vleermuizen	verblijfplaatsen	ja	ja	ja	mogelijk*	aanvullend onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen (gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger)
	foerageergebied	ja	nee	nee	nee	-
	vliegroutes	nee	nee	nee	nee	-
Grondgebonden zoogdieren		ja	mogelijk	nee	nee	aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene soorten grondgebonden zoogdieren
Amfibieën		minimaal	mogelijk	nee	nee	aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene soorten amfibieën
Reptielen		nee	nee	nee	nee	-
Vissen		nee	nee	nee	nee	-
Libellen en dagvlinders		nee	nee	nee	nee	-
Overige ongewervelden		nee	nee	nee	nee	-
Vaatplanten		nee	nee	nee	nee	-
Gebiedsbescherming		Gebied aanwezig	Ingrep verstorend	Nader onderzoek	Vergunning-plicht	
Natura 2000		3 km	nee	nee	nee	-
Natuurnetwerk Nederland		1 km	nee	nee	nee	-
Houtopstanden		nee	nee	nee	nee	gemeentelijke verordening is hier van kracht

* Afhankelijk van de resultaten van het aanvullend onderzoek.

“Op basis van de onderhavige quickscan flora en fauna dient voor uitvoering van de plannen middels aanvullend veldbezoek meer duidelijkheid te worden verkregen omtrent de aan- of afwezigheid van broedlocaties van de huismus en gierzwaluw alsmede verblijfplaatsen van de gebouwde wonende vleermuizen gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. (...)”

4 ONDERZOEKSMETHODIEK

4.1 Huismus

Voor het onderzoek naar de huismus zijn tussen 10 maart en 20 juni vier veldbezoeken uitgevoerd met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen. Tijdens de veldbezoeken is gezocht naar roepende huismussen. Mannetjes huismussen roepen met name in het voorjaar (tussen 1 à 2 uur na zonsopkomst, en tussen 1 à 2 uur voor zonsondergang) vaak vanaf de dakranden/goten waar hun nesten zich bevinden. Bij het aantreffen van roepende mannetjes mag worden aangenomen dat zich onder het betreffende dak één of meerdere nesten bevinden. Tevens werd gedurende de rondes in de ochtend gelet op huismussen die (met nestmateriaal) onder dakpannen of andere nestlocaties verdwenen. Behalve op de onderzoekslocatie, werd ook de directe omgeving onderzocht op de aanwezigheid of geschiktheid van de bebouwing voor huismus.

De onderzoeksopzet is conform hetgeen is voorgeschreven in het kennisdocument huismus (BIJ12, 2017).

4.2 Gierzwaluw

Voor het onderzoek naar gierzwaluw zijn tussen 1 juni en 15 juli drie veldbezoeken uitgevoerd met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen, waarvan minimaal 1 inventarisatie tussen 20 juni en 7 juli (jongen aanwezig). De veldbezoeken vonden plaats gedurende de avondschemering, tussen twee uur voor zonsondergang en zonsondergang. In de betreffende periode scheren groepen gierzwaluwen langs gevels van panden waarin zich nesten bevinden. De vrouwtjes die zich op het nest bevinden beantwoorden vervolgens het “gieren” van langs vliegende groepen soortgenoten. Bovendien zijn tijdens de avondschemering vaak invliegende vogels waar te nemen.

De onderzoeksopzet is conform hetgeen is voorgeschreven in het kennisdocument gierzwaluw (BIJ12, 2017).

4.3 Vleermuizen

Vleermuizen

Voor het onderzoek naar vleermuizen zijn in 2018 in de periode mei tot eind september in totaal vijf veldbezoeken uitgevoerd. De veldbezoeken zijn in de avonduren of ochtenduren uitgevoerd. De inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie maart 2017), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging, in overleg met Dienst Landelijk Gebied en de Gegevensautoriteit Natuur. De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functies zomerverblijfplaats, kraamverblijfplaats en paar-/baltsverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger.

Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. Doordat vleermuizen iedere (verblijfs-) functie slechts een beperkte periode van het jaar gebruiken is onderzoek naar alle op de onderzoekslocatie mogelijke functies noodzakelijk. Iedere (verblijfs-)functie afzonderlijk geniet een jaarronde bescherming. Tijdens de veldbezoeken is voornamelijk gelet op uitvliegende, invliegende of zwermende vleermuizen. Daarnaast is er ook gelet op foeragerende en passerende vleermuizen.

Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd met behulp van een batdetector (Pettersson M500-384 USB). Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van vleermuissoorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name de Myotis-soort) en waarbij het sonogram uitsluitel kan geven. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de analyseprogramma's BatSound en BatExplorer.

Het totaal aantal veldbezoeken is vastgesteld op basis van de grootte van de onderzoekslocatie, uitgaande van twee waarnemers per veldronde, uitgezonderd in de baltsperiode, waar is volstaan met één waarnemer. Verwacht wordt dat met vijf bezoeken omtrent deze soortgroep voldoende zekerheid is verkregen over de functie van de onderzoekslocatie.

4.4 Overzicht veldbezoeken

Het onderzoek is uitgevoerd aan de hand van een protocollair vastgelegde onderzoeksinspanning. Tabel II geeft een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken en de omstandigheden tijdens deze veldbezoeken. Het veldwerk is door twee personen uitgevoerd, tenzij anders aangegeven.

Tabel II. Onderzoeksinspanning per soortgroep en veldomstandigheden. Alle veldbezoeken zijn in 2018 uitgevoerd. Ochtendbezoeken zijn aangegeven met een (o).

bezoeken zijn aangegeven met een (o).

		april	mei	juni	juli	augustus	september
vleermuizen	tijdstip	-	1 x ochtend	2 x avond		-	1 x avond*, 1 x ochtend
	datum		28 mei	6 juni 9 juli			27 augustus 27 september (o)
	functie		zomerverblijf	zomer-/kraamverblijf			zomer-/paar-/baltsverblijf
huismus	tijdstip	2 x 's ochtends, 2 x 's avonds			-		
	datum	17 mei* (o) 28 mei (o) 6 juni 18 juni*					
	functie	nestlocaties/functionele leefomgeving					
gierzwaluw	tijdstip	-		3 x avond		-	
	datum			6 juni 18 juni 9 juli			
	functie			nestlocaties			

* Het veldwerk is door één persoon uitgevoerd.

Datum	Tijd	Temp	Weersomstandigheden
17-5-2018	06:45 – 07:45	10 °C	Licht bewolkt, droog en een lage windkracht (1,7 m/s)
28-5-2108	03:30 – 07:30	18 °C	Helder, droog en een lage windracht (0,5 m/s)
6-6-2018	20:00 – 24:00	24 °C	Helder, droog en een lage windkracht (0,6 m/s)
18-6-2018	20:00 – 21:00	18 °C	Licht bewolkt, droog en een lage windkracht (2,0 m/s)
9-7-2018	20:00 – 24:00	18 °C	Helder, droog en een matige windkracht (4,0 m/s)
27-8-2018	21:45 – 23:45	17 °C	Half bewolkt, droog en een lage windkracht (1,2 m/s)
27-9-2018	05:30 – 07:30	11 °C	Helder, droog en een lage windkracht (0,8 m/s)

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen over het algemeen gunstig. Tijdens de vleermuisrondes lag de temperatuur tussen de 11 °C en 24 °C, het was tijdens alle bezoeken droog en er was weinig wind (maximaal 3 Bft). De weersomstandigheden voldoen hierbij aan de protocollaire eisen voor vleermuisenonderzoek.

Voor de gierzwaluw is geen veldbezoek uitgevoerd in de periode tussen 20 juni en 7 juli, waarin er volgens BIJ12 jongen aanwezig zijn op de nesten. Er zijn echter wel veldbezoeken uitgevoerd twee dagen vóór, en twee dagen na deze periode op 18 juni en 9 juli. Er was tijdens de drie veldonderzoeken naar de gierzwaluw geen aanleiding om aan te nemen dat er gierzwaluwen gebruik maken van de onderzoekslocatie. Ook zijn geen witselsporen aangetroffen. Het daadwerkelijke gebruik van

de nestplek als nestplaats kan liggen in de periode half april tot half augustus. Het is redelijkerwijs aan te nemen dat deze afwijking van het protocol geen invloed heeft gehad op de onderzoekresultaten.

Het laatste veldbezoek op 27 september is in de ochtend uitgevoerd, om de kans op het waarnemen van de exacte paar-/winterverblijfslocatie van een werfroepende gewone dwergvleermuis te vergroten. Hierdoor had deze ronde geen protocollair optimale onderzoeksomstandigheden voor wat betreft de laatvlieger. Er is gekozen om een ochtendbezoek uit te voeren, omdat er tijdens het gehele eerdere onderzoek slechts eenmaal een overvliegende laatvlieger waargenomen is. Hierdoor kan een verblijfsfunctie van het gebouw voor laatvliegers redelijkerwijs worden uitgesloten. Ook viel deze onderzoeksrondte van 27 september in de paarperiode, maar zijn waarnemingen van paarroepende laatvliegers in Nederland niet bekend. Het is derhalve aan te nemen dat de weersomstandigheden en het moment van de laatste veldronde geen invloed hebben gehad op de resultaten van het onderzoek.

5 ONDERZOEKSRESULTATEN

Een overzicht van de meest relevante waarnemingen die in dit hoofdstuk worden beschreven zijn grafisch weergegeven op de overzichtskaart in figuur 3.

5.1 Broedvogels

Huismus

Huismussen nestelen meestal in ruimtes onder dakpannen, die zij via de dakgoot kunnen bereiken. Tijdens het gehele onderzoek zijn er geen huismussen op de onderzoekslocatie waargenomen. Er zijn wel enkele exemplaren waargenomen in de omgeving aan de overkant van de straat, ter hoogte van de 1^e Barendrechtseweg 174, op ongeveer honderd meter ten noordwesten van de onderzoekslocatie. Er is hier incidenteel een exemplaar waargenomen dat riep vanuit de dakgoot. Achter deze huizen bevinden zich tuinen met struiken en water, waar de huismus gebruik van kan maken. Dichter bij de onderzoekslocatie zijn geen huismussen waargenomen. Ondanks geschikte nestgelegenheden voor huismus op de onderzoekslocatie door de aanwezigheid van een dakpannen dak en geschikte openingen met ruimtes, is er niet waargenomen dat er huismussen gebruik maken van de onderzoekslocatie om de nestelen, of als primair leefgebied. Oorzaak hiervan ligt waarschijnlijk in het aanbod van meer geschikt alternatief leefgebied elders in de omgeving. Op basis van de huidige onderzoeksinspanning kan worden uitgesloten dat de te slopen bebouwing een vaste rust- en verblijfplaats vormt voor de huismus.

Gierzwaluw

Gierzwaluwen nestelen meestal in ruimtes onder dakpannen en openingen onder boeidelen. Gierzwaluwen vliegen gegroepeerd met hoge snelheden tussen de gebouwen door en vliegen daarbij plotseling ergens binnen. Tijdens de betreffende avondrondes zijn er enkele gierzwaluwen hoog boven de onderzoekslocatie waargenomen. Op de onderzoekslocatie zijn gedurende de veldbezoeken die plaatsvonden tijdens het broedseizoen geen in- of uitvliegende gierzwaluwen waargenomen. Op basis van de huidige onderzoeksinspanning kan worden uitgesloten dat de te slopen bebouwing een vaste rust- en verblijfplaats vormt voor gierzwaluw.

5.2 Vleermuizen

Verblijfplaatsen binnen de onderzoekslocatie

Tijdens de eerste twee onderzoeksronden naar vleermuizen zijn in de omgeving van de onderzoekslocatie twee foeragerende gewone dwergvleermuizen en een overvliegende laatvlieger waargenomen. Geen van deze vleermuizen toonde echter een binding met het schoolgebouw.

Tijdens het derde en het vijfde vleermuisveldbezoek zijn, ondanks protocollair geschikte omstandigheden, geen vleermuizen waargenomen op en rond de onderzoekslocatie.

Er zijn gedurende het gehele onderzoek geen invliegende of aantikkende vleermuizen waargenomen. Op basis van de huidige onderzoeksinspanning kan met voldoende zekerheid worden vastgesteld dat de te slopen bebouwing dit jaar geen functie heeft als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen.

Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie

Er is tijdens de vierde onderzoeksrunde één werfroepende gewone dwergvleermuis waargenomen, die incidenteel te horen was boven het schoolplein. De gevel van het Edudeltagebouw betreft slechts een deel van de ronde die deze vleermuis vloog. Tijdens andere veldbezoeken is geen werfroepende vleermuis waargenomen. Ook zijn er geen in- of uitvliegende, gevelgrijpende of aantikkende vleermuizen gezien. Het is daarom redelijkerwijs uit te sluiten dat er zich een paarverblijfplaats van de

gewone dwergvleermuis bevindt in het schoolgebouw. Het betreft hier naar verwachting een baltsteritorium dat voor een klein deel overlapt met de onderzoekslocatie, met een daadwerkelijke paarverblijfplaats buiten de onderzoekslocatie.

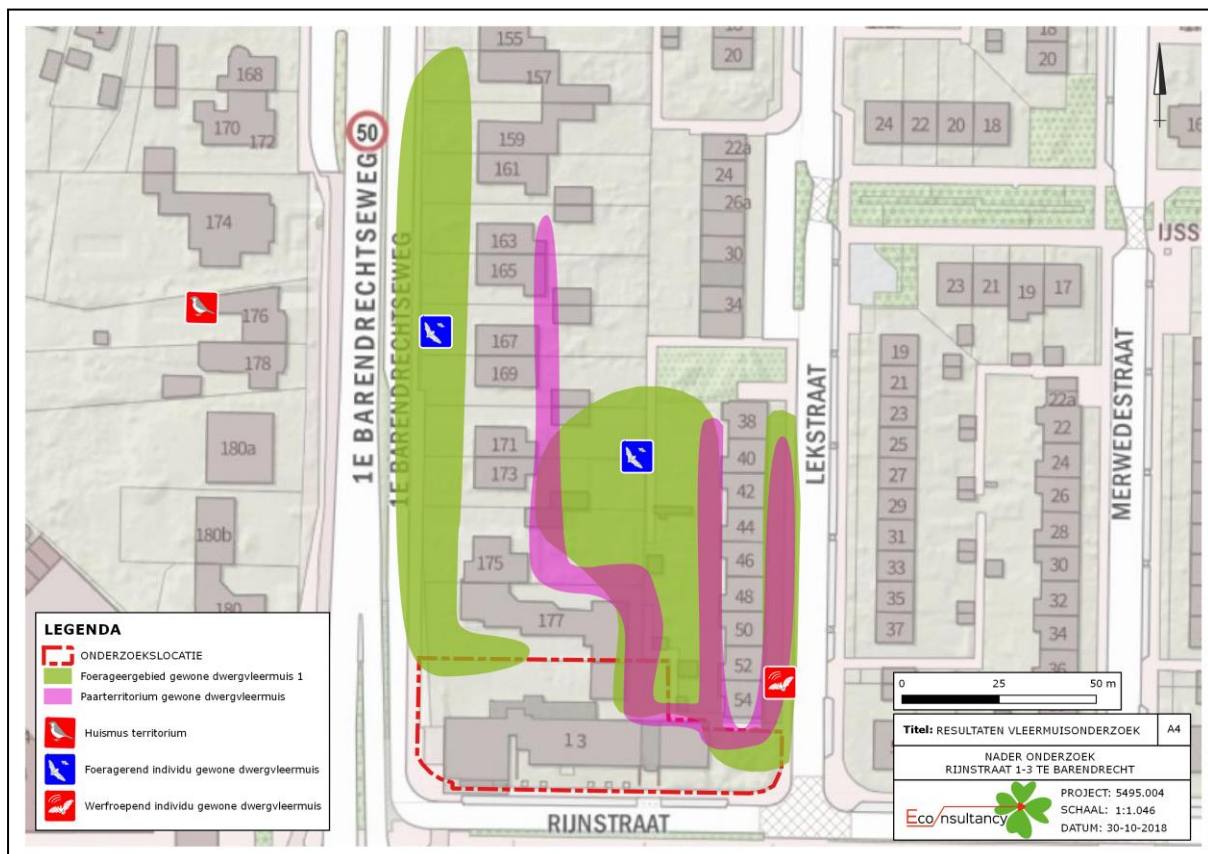
In de directe omgeving van de onderzoekslocatie zijn geen zwermende, gevelgrijpende, aantikkende, in- of uitvliegende vleermuizen waargenomen. Derhalve is de aanwezigheid van verblijfplaatsen direct naast de onderzoekslocatie redelijkerwijs uit te sluiten.

Foerageergebied

Tijdens de eerste twee veldbezoeken naar zomer- en kraamverblijven zijn twee gewone dwergvleermuizen waargenomen die ten noorden van de school foerageerden. Van één exemplaar liep de foerageerroute langs de huizenrij aan de Lekstraat, via het smalle gangetje ten oosten van de school, naar de tuinen ten noorden van de onderzoekslocatie. Een tweede foeragerend exemplaar is incidenteel waargenomen bij de noordwestelijke grens van het onderzoeksgebied. Het betreft hier de punt van de foerageerroute van een gewone dwergvleermuis die langs de huizenrij aan de 1^e Barendrechtseweg foerageerde. Het is mogelijk dat dit hetzelfde exemplaar betreft, dat vanaf het schoolplein noordelijk om de huizenrij heen vliegt en ten westen weer terugkomt bij de onderzoekslocatie.

Vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Tijdens de veldbezoeken zijn geen eenduidige vliegpatronen aangetroffen die door meerdere individuen worden gevolgd. Waargenomen vleermuizen betreffen exemplaren, die uit verschillende richtingen afkomstig zijn. Overtreding ten aanzien van vliegroutes is bij de voorgenomen ingreep niet aan de orde.

Figuur 3. Overzicht van de relevante resultaten ecologisch veldonderzoek naar gierzwaluw, huismus en vleermuizen. Hier is

globaal weergegeven waar welke soorten zijn aangetroffen, en welke functie het gebied voor deze soorten vervulde, en tot waar dit gebied zich globaal uitstrekte. De huismus is niet dichterbij de onderzoekslocatie waargenomen dan het icoon in de kaart weergeeft (op ± 100 meter afstand). De uiterlijke grens van de foerageergebieden en het baltsterritorium van de gewone dwergvleermuizen ligt mogelijk verder noordelijk dan is aangegeven in deze kaart. Het is tevens mogelijk dat de foerageergebieden van de gewone dwergvleermuizen aan elkaar verbonden waren, wat zou betekenen dat er één foerageergebied van één gewone dwergvleermuis aanwezig was ten noorden van de onderzoekslocatie. Dit heeft geen effect op de conclusies van het onderzoek.

6 TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

6.1 Broedvogels

Jaarrond beschermde nesten zijn niet aangetroffen op of nabij de onderzoekslocatie.

In het kader van de Wet natuurbescherming geldt dat voor de eventueel aanwezige overige vogelsoorten het verwijderen van nestgelegenheden buiten het broedseizoen uitgevoerd kan worden. Indien werkzaamheden in het broedseizoen plaatsvinden dient voor aanvang van de werkzaamheden een broedvogelinspectie plaats te vinden.

6.2 Vleermuizen

Beschermingsregime

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten genieten binnen de Wet natuurbescherming een strikte bescherming. Alle vleermuissoorten staan vermeld in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Dit betekent dat ze beschermd zijn tegen verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen. Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: "het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort". Dit houdt in dat niet alleen de zomer- en winterverblijfplaatsen maar ook de verbindingen hiertussen (vliegroutes) en de essentiële foerageergebieden bescherming genieten.

Vleermuizen zijn streng beschermd omdat dat ze erg kwetsbaar zijn. De afgelopen vijftig jaar zijn sommige soorten erg zeldzaam geworden of geheel verdwenen. Wanneer overwinterende dieren worden verstoord, is de kans groot dat ze sterven omdat ze dan teveel van hun vetreserve gebruiken. Wanneer bomen worden gekapt en oude gebouwen worden gerenoveerd of gesloopt en wanneer zich hierin een vleermuis(kolonie) bevindt, heeft dat gevolgen voor de vleermuisstand in de wijde omgeving. Omdat vleermuizen meestal maar één jong per jaar krijgen, kan herstel van een populatie erg lang duren. Vleermuizen kunnen zelf geen verblijfplaatsen maken en zijn dus afhankelijk van bestaande verblijfplaatsen. Daarnaast hebben ingrepen in het landschap ook negatieve gevolgen doordat foerageergebieden en vliegroutes, waar vleermuizen jaren achtereen gebruik van maken, verdwijnen. De impact die een ingreep kan hebben verschilt sterk per situatie en per soort, waardoor meestal gedetailleerde gegevens nodig zijn om een passend advies te geven.

Functie van de onderzoekslocatie voor vleermuizen

Bij uitvoer van de voorgenomen werkzaamheden zal het aanwezige foerageerhabitat boven het groen ten oosten van de onderzoekslocatie verdwijnen. Hierdoor is er sprake van een (tijdelijke) vermindering van de foerageermogelijkheden binnen de onderzoekslocatie. De plannen zullen, gezien het kleine oppervlak dat verloren zal gaan en de aanwezigheid van meer foerageergebied in de omgeving van minimaal gelijke kwaliteit, geen aantasting van essentieel foerageerhabitat vormen.

Voor het baltsterritorium van de gewone dwergvleermuis geldt dat er (tijdelijk) een aanpassing komt in een deel van de route die deze vleermuis volgt tijdens het baltsen. Het betreft hier een baltsterritorium dat slechts voor een klein deel overlapt met de onderzoekslocatie, met een daadwerkelijke paarverblijfplaats die zich bevindt buiten de onderzoekslocatie. Het baltsterritorium van deze gewone dwergvleermuis bestrijkt een groter gebied, met veel andere gevels waarlangs de vleermuis kan werfroepen. Derhalve wordt verwacht dat de functionaliteit van het gebied als baltsterritorium voor de gewone dwergvleermuis niet zal afnemen door uitvoer van de voorgenomen ingreep.

Er zijn gedurende het gehele onderzoek geen invliegende of aantikkende vleermuizen waargenomen. Op basis van de huidige onderzoeksinspanning kan met voldoende zekerheid worden gesteld dat bij

de voorgenomen werkzaamheden geen verstoring en vernietiging plaatsvindt van verblijfplaatsen, vliegroutes, of essentieel foerageergebied van vleermuizen. Er zijn dus geen wettelijk beschermde situaties voor vleermuizen binnen of direct naast het plangebied aangetroffen.

Maatregelen ten behoud van functionaliteit leefomgeving

In onderhavige situatie is overtreding van de Wet natuurbescherming bij uitvoer van de voorgenomen plannen niet aan de orde. De situatie is niet ontheffingsplichtig, en er hoeven geen compenserende en mitigerende maatregelen getroffen te worden. Wel dienen de volgende maatregel in acht te worden genomen om de functionaliteit van het leefgebied te garanderen:

- De ruimte boven het schoolplein en de tuinen ten noorden van de onderzoekslocatie zijn in gebruik als foerageergebied en baltsterritorium van een gewone dwergvleermuis. Daarom wordt geadviseerd bij de openbare verlichting, zowel tijdens de bouw als in de te realiseren nieuwbouw, strooilicht naar boven en de omgeving zoveel mogelijk te beperken. Dit kan door gebruik te maken van lichtkappen die dit voorkomen. Zo kan de functionaliteit van het foerageergebied en het baltsterritorium behouden blijven.

Ondanks dat er aan de onderzoeksinspanning van het vleermuisprotocol is voldaan, kan het nooit volledig worden uitgesloten dat een incidentele verblijfsfunctie van één of enkele individuen wordt gemist. Het protocollair onderzoek blijft een reeks van momentopnames, waardoor niet elke avond en/of ochtend gedurende het seizoen onderzoek plaats kan vinden. Wanneer er tijdens de werkzaamheden onverhoopt toch één of meerdere vleermuizen worden aangetroffen dienen de sloopwerkzaamheden ter plaatse tijdelijk te worden gestaakt en dient er in eerste instantie contact te worden opgenomen met Econsultancy of een lokale vleermuisdeskundige. In overleg zal vervolgens worden bepaald hoe er verder gehandeld dient te worden en welke eventuele maatregelen getroffen moeten worden.

7 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Econsultancy heeft in opdracht van Buro ROS een aanvullend ecologisch onderzoek uitgevoerd aan de Rijnstraat 1-3 te Barendrecht.

Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging

Voorgenomen ingreep

De initiatiefnemer is voornemens de huidige bebouwing en de vegetatie op de onderzoekslocatie te verwijderen en er 21 woonappartementen te realiseren.

Functie onderzoekslocatie voor broedvogels

In dit nader onderzoek is aangetoond dat de onderzoekslocatie niet door gierzwaluwen of huismussen gebruikt wordt als verblijfplaats of essentieel leefgebied.

Functie onderzoekslocatie voor vleermuizen

In dit nader onderzoek is aangetoond dat de onderzoekslocatie niet door vleermuizen gebruikt wordt als verblijfplaats of vliegroute. De onderzoekslocatie is wel in gebruik als foerageergebied en baltsteritorium, wat niet verloren zal gaan bij de voorgenomen ingreep.

Maatregelen

- Voor eventueel aanwezige vogelsoorten waarvan het nest niet jaarrond beschermd is, geldt dat het verwijderen van nestgelegenheden buiten het broedseizoen uitgevoerd kan worden. Indien werkzaamheden in het broedseizoen plaatsvinden dient voor aanvang van de werkzaamheden een broedvogelinspectie plaats te vinden.
- Om de functionaliteit van het leefgebied van de gewone dwergvleermuis te behouden dient de verlichting, zowel tijdens de bouw als in de nieuwe situatie, vleermuisvriendelijk te zijn (geen strooilicht naar boven of naar de omgeving).
- Voor beschermde soorten behorend tot de overige soortgroepen zijn overtredingen ten aanzien van de Wet natuurbescherming wegens het ontbreken van geschikt habitat, het ontbreken van sporen en/of vanwege een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling niet aan de orde. Wel dient rekening te worden gehouden met de algemene zorgplicht (conclusie quickscan, d.d. 7 februari 2018).

Conclusie

Op basis van de huidige onderzoeksinspanning kan met voldoende zekerheid worden gesteld dat bij de voorgenomen werkzaamheden, met inachtneming van een aantal maatregelen, overtreding van de Wet natuurbescherming niet aan de orde is.

Verklarende woordenlijst

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/EHS hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/ EHS, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kun oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Flora- en faunawet is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Flora- en faunawet een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Flora- en faunawet. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Vaste rust- of verblijfplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Flora- en faunawet omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

